

Martin är Sveriges nordligaste invånare

”Att bli svårt sjuk

Ny serie i Land!

Vi som bor allra längst ut

Sätter godissuget in får Martin Mannela åka nio mil. Eller äta sirap. Land har besökt dem som bor längst ut i de fyra väderstrecken i Sverige. Vi börjar hos Martin längst upp i norr. TEXT OCH FOTO JOAKIM NORDLUND

För att ta sig till Keinovuopio får man åka över på den finska sidan av gränsen redan i Karesuando. Efter nio mil svänger man tillbaka över gränsen och följer en liten grusväg som slutar vid en liten hängbro över Könkämäälven. Och nu befinner man sig så långt norrut att gränsälven mest liknar en mindre å.

Här, cirka två mil söder om Trekröset, i landets nordligaste by, bor Martin Mannela och hans fru Anni. Martin livnär sig som vaktmästare på ett vandrarhem på den finska sidan och har ett enmansföretag där han utför snickerier och guidar turister i fjällvärlden.

– Vill man leva och bo här så måste man vara mångsidig. Arbetsgivarna står inte i kö direkt, säger han.

När Land kommer hit står ett 20-tal personbilar parkerade efter den lilla grusvägen, nästan alla med tillhörande släpvagn – man har snöskoter med sig. Martin Mannela möter upp med snöskoter, och vid vägs ände finner man hans gård.

– Det är lite av högsång här nu.

Många vill ut på fjället, säger han och sträcker fram näven.

Vi befinner oss 150 mil från Stockholm. Närmaste svenska stad är Kiruna. Dit är det 26 mil.

– Jo, 26 mil med bil men bara 15 mil med skoter, säger Martin Mannela.

På frågan om han kört dit med skoter någon gång svarar han med ett skratt.

– Jo, många gånger. Vissa gånger har jag guidat utländska turister och andra gånger har jag varit där i andra ärenden.

Gick på internatskola

Om ”andra ärenden” innebar att handla godis förtäljer inte historien. Martin Mannela är född och uppvuxen i Keinovuopio och han minns mycket väl hur det var när längtan efter godis blev stor. Närmaste centralort är Karesuando och där bor bara drygt 300 personer.

– Där fanns kiosk men det var ju en bit dit. Då fick man väl äta sirap eller försöka göra sitt eget godis, säger han.

Under hela grundskoletiden bodde han i Karesuando under veck-

orna. Där fanns en internatskola, och i motsats till många skräckhistorier lovprisar Martin Mannela den lösningen.

– Fantastiskt fina människor. Det var väldigt bra. Det kallar jag för service. Jag har många bra minnen från den tiden, säger han.

Martins och Annis två barn är i dag vuxna och bor i Kiruna och Luleå. De åkte skolskjuts under hela skoltiden.

– Nästan 20 mil per dag med bil. Men de fick ju bo hemma.

Med 26 mil till den närmaste staden Kiruna och nio mil till närmaste svenska affär är det nog ingen som säger emot om man kallar läget ocentralt. Men för rödingfiskaren är det himmelriket. Några mil med snöskoter, sedan befinner man sig i rödingens hemland och där pågår isfisket efter den läckra fisken under hela juni.

– När isen släpper från land kan rödingen bli som tokig. Då hugger den på allt. Då får man nästan bättre med pimpel än på nät, säger han.

Martin Mannela tar med Land upp på fjället på skoter och där får vi uppleva en helt fantastisk kvällssol. Ett par mil upp växer inte längre dvärgbjörken. I stället öppnar sig ett vitt, flackt landskap och himlen formligen lyser i ljusblått.

För fem år sedan var Martin Mannela nära att dö här. Ett par mil från närmaste människa drabbades han av en kraftig hjärtinfarkt. Att bli sjuk i stan är en sak men att bli dödssjuk mitt på fjället,

helt ensam, är en helt annan.

– Jag förstod att det var problem med hjärtat. Jag hade så ont. Men jag var ju helt ensam och mobilen funkade inte där så det var bara för mig att ta mig hem, annars hade jag blivit där, säger han.

Halvt liggande på sin snöskoter körde han över en mil innan han kom ned till huset. Därifrån kunde han ringa efter ambulans.

– Det är sådant som händer när man bor så här. Det är en del av livet här uppe.

Har en bilpark

Hemma hos Martin Mannela finner man förvånande nog en liten bilpark och han förklarar att det

”Halvt liggande på sin snöskoter körde han över en mil innan han kunde ringa ambulans”

är ”sommarbilar” som människor har stående hos honom, bilar som nyttjas av honom själv och sommarstugeägare för att

sköta transporter efter byvägen sommardag.

– Det är lite av en tradition och det fungerar bra, säger han.

Martins och Annis hus byggdes av Martins föräldrar när han var nyfödd och han har bott här i hela sitt liv. Det har de flesta vanliga bekvämligheter. Några tankar på att flytta har han inte, och när han får frågan hur man klarar sig så långt norrut svarar han med en motfråga.

– Hur klarar man sig i en stad? Det här är mitt hem. Vi trivs här. Jag antar att man har en viss frihet, att det är det som man tycker om. ■

Det är långt till närmsta affär, men här finns gott om röding. Med 93 kilometer till närmaste svenska butik blir fjället också ett skaffereri.

Här i Keinovuopio bor Martin och hans familj.

här är livsfarligt”

Renskinn gör turisternas skoterresa mer behaglig och varm.

Här finns långt mer snö än vägar. Skoter är det bästa färdmedlet.

Arbetar i Finland

Namn: Martin Mannela, 54 år.

Yrke: Egen företagare och anställd som föreståndare på ett finskt vandrarhem.

Bor: I Keinovuopio – Sveriges nordligaste by.

Familj: Hustrun Anni och två vuxna barn.

Livet längst i norr

■ **Livsmedel** "För att handla mat och tanka får jag åka in till Karesuando, 9,3 mil enkel väg. Dit åker jag cirka en gång i veckan."

Bankärenden "Närmaste bank finns i Kiruna och dit är det 26 mil. Men bara 15 mil med skoter."

Hamburgare "Fresses fanns i Karesuando men det har stängt. Vill man ha en svensk burgare får man helt enkelt åka till Kiruna."

Lövsprickning "Några dagar innan midsommar börjar det lysa grönt i björkarna. Sedan slår löven ut inom loppet av några dagar."

Snön "Här nere försvinner den i månadsskiftet maj-juni. Men isen på fjällsjöarna brukar ligga till slutet av juni."

Läkare "Finns i Vittangi och dit är det 20 mil."

Odling "Under bar himmel växer bara vinbär. Jag brukar odla potatis men den hinner aldrig växa till sig. Växthus är det bästa."

Sex veckor med midnattssol "Man blir pigg av ljuset men när man vaknar kan man bli konfunderad. Man vet inte om klockan är tolv på natten eller nio på morgonen."

Klimatet "Det är mildare i dag. Jag märker det bland annat på björkarna som växer tokmycket."

Internet "Funkar lite sämre än halvtaskigt. Vi har det via telefonnätet och trådlöst via Finland men båda funkar lika dåligt."

Mobiltelefon "Svensk funkar inte alls, det finska nätet fungerar."

Huspriser "Det finns ingen marknad för hus så långt norrut. Oftast går husen i arv."

NÄSTA VECKA hälsar vi på hos familjen Petursson i Smygehuk, Sveriges sydligaste invånare.

I de här trakterna ligger snön kvar ända till slutet av juni.